

MILJÖ- OCH HÅLLBARHETSPLAN 2020

Visioner, mål och aktivitetsplan

Förvaltningshögskolans miljö- och hållbarhetsplan vägleder institutionens olika verksamheter vad gäller hållbarhet under arbetsåret. Planen utgör också underlag för de inrapporteringar som sker centralt till GU i samband med den årliga miljörevisionen.

Förvaltningshögskolans miljö- och hållbarhetsplan är indelad i de verksamhetsområden som årligen inrapporteras till GU:s Aktivitetslista för miljö och hållbar utveckling. Dessa är:

- Forskning
- Utbildning
- Studentmedverkan
- Inköp och upphandling
- Energi och byggnader
- Miljörisker och kemiska ämnen
- Resor
- Återanvändning och avfall

Till dessa obligatoriska punkter har även lagts till:

- Kommunikation
- Personal och arbetsplats
- Samverkan

Dokumentet har beretts inom Förvaltningshögskolans miljö- och hållbarhetsgrupp den 2020-03-23 (Fanny Gyllander, studentrepresentant och Henrik Sandgren, kommunikatör).

Dokumentet har även kommenterats av:

David Karlsson (viceprefekt och ordförande Rådet för forskning och forskarutbildning (RFF), 2020-04-15);

Malgorzata Erikson (proprefekt med ansvar för utbildning på grund- och avanceradnivå, 2020-04-16);

Kerstin Bartholdsson (lärarrepresentant, 2020-04-07);

Carina Abrahamson Löfström (samordnare jämställdhetsintegrering, 2020-04-15);

Louise Holm (arbetsmiljöombud, 2020-04-17);

Oskar Svärd och Johanna Selin (samverkansansvariga, 2020-04-16).

Förvaltningshögskolans miljö- och hållbarhetsplan 2020 har diskuterats på Förvaltningshögskolans institutionsråd och har fastställts av prefekten. Slutligen antogs den på institutionsrådet 2020-06-12 där även representant från Politeia deltog. Dessförinnan behandlades detta dokument på Förvaltningshögskolans ledningsråd flera gånger. Beslutat dokument anslås på

institutionens hemsida och kommuniceras av Miljö- och hållbarhetsgruppens representanter i sina respektive fora.

Sedan verksamhetsåret 2014 är miljö och hållbarhetsarbetet delegerat till prefekten på de olika institutionerna inom universitetet. Varje institution har att förhålla sig till GU:s styrdokument som nämns i avsnittet Bakgrund. På Förvaltningshögskolan är detta ansvar delegerat från Prefekten till Förvaltningshögskolans beredande och rådgivande miljögrupp. Ansvarig för beredningen av föreliggande miljö- och hållbarhetsplan har varit Ylva Norén Bretzer, sammankallande i miljö- och hållbarhetsgruppen.

Förvaltningshögskolans miljömål och aktivitetsplan antogs 2014 och har därefter uppdaterats för verksamhetsåren 2015, 2016, 2017, 2018 och 2019. Förvaltningshögskolans miljö- och hållbarhetsplan 2020 kopplas även till institutionens HP/VP och konkretiseras i Förvaltningshögskolans aktivitetsplan.

Bakgrund

Vid FN:s toppmöte hösten 2015 antog världens stats- och regeringschefer Agenda 2030, en agenda med sjutton olika mål för hållbar ekologisk, social och ekonomisk utveckling. Ambitionen med Agendan är att dessa mål ska vara genomförda till år 2030. Sveriges regering är ytterst ansvarig för genomförandet av dessa mål, men förvaltningsmyndigheter, kommuner, näringsliv, fackliga organisationer och ideell sektor är centrala aktörer i detta arbete.¹

Göteborgs universitet är en förvaltningsmyndighet som bedriver forskning, utbildning och samverkan, och GU har högt ställda ambitioner på sitt interna miljöarbete.² I GU:s Vision 2020 beskrevs att ”Hållbar utveckling är angeläget för oss; vi prövar alltid de sociala, ekonomiska och ekologiska konsekvenserna i ett längre tidsperspektiv och låter dem påverka vår verksamhet”³ Målet är att GU ska vara ett ledande universitet i Sverige och i världen inom hållbar utveckling.⁴ GU var världens första miljöcertifierade universitet och fortsätter att arbeta utifrån PDCA-cykeln (plan, do, check, act).⁵ Göteborgs Centrum för Hållbar utveckling har det operativa ansvaret för dessa uppföljningar och andra stödjande aktiviteter.⁶

¹ www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/globala-mal-for-hallbar-utveckling

² Göteborgs universitets årsredovisning 2018.

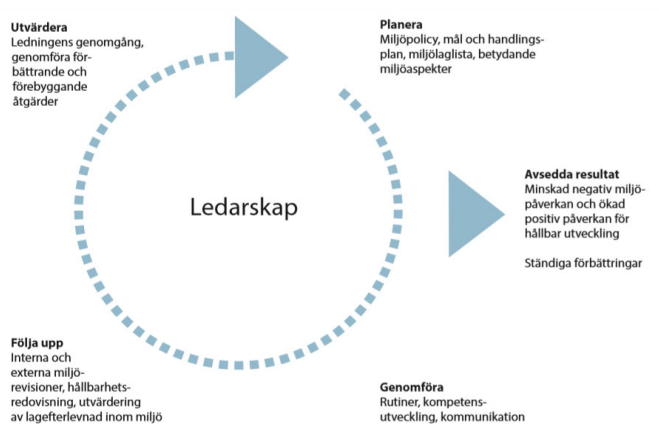
³ https://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1606/1606791_gu_vision_2016_inlaga_sve_webb.pdf

⁴ <https://medarbetarportalen.gu.se/miljohandbok/Policy/>

⁵ Handlingsplan för Miljö och hållbar utveckling 2017-2020, sid 5.

⁶ <https://gmv.gu.se/>

Figur 1. Princip för miljöledningssystemet vid Göteborgs universitet

Under 2019 genomfördes en utvärdering av de svenska universitetens interna miljöarbete (Brorström och Pålsson 2019). Utvärderarna konstaterade att det finns tolv engagerade lärosäten i landet, varav GU är ett av dessa. De finner även att de starkaste exemplen på framgångsrika miljöer där miljö- och hållbarhet integrerats i verksamheten karaktäriseras av två faktorer (s. 27):

- Ett engagerat och starkt ledarskap
- Långsiktiga strategier som kombineras med kortsiktiga målsättningar för regelbunden uppföljning och justering.

Föreliggande miljö- och hållbarhetsplan 2020 vid Förvaltningshögskolan är ett exempel på hur ett engagerat och starkt ledarskap finns på Förvaltningshögskolan idag – och att vi kommer att fortsätta på den inslagna vägen tillsammans med forskande och undervisande personal, studenter och övriga medarbetare.

Forskning

Göteborgs universitets mål

- Universitetet ska främja forskning som syftar till att identifiera, öka kunskapen om samt lösa globala samhällsutmaningar.

Förvaltningshögskolans mål för forskningen

- ✓ Vårt mål är att förstärka Förvaltningshögskolans forskning med inriktning mot global hållbarhet, samt bidra med ökad relevans och samhällsnytta i dessa avseenden.

Förvaltningshögskolans aktivitetsplan 2020

Viceprefekten tillsammans med rådet för forskning och forskarutbildning ska uppmuntra:

- ✓ att forskare söker externa forskningsmedel inom området offentlig förvaltning och global hållbarhet.
- ✓ att doktorander med forskningsinriktning mot global hållbarhet rekryteras.
- ✓ att forskare utvecklar våra forskningssamarbeten på området till minst tre ledande forskargrupper inom global hållbarhet, såväl inom Göteborgs universitet som nationellt och internationellt.
- ✓ att forskare deltar i konferenser inom området global hållbarhet såväl nationellt som internationellt, samt arrangerar eller medarrangerar konferenser på sådant tema.
- ✓ att utveckla nätverksbyggande kring global hållbarhet inom offentlig förvaltning, exempelvis i sociala medier men även mer formaliserade forskarnätverk.
- ✓ att lärare ansvariga för kurser på forskarnivå uppmuntras att integrera teman om global hållbarhet i dessa kurser.
- ✓ att synliggöra alla forskningsresultat från Förvaltningshögskolan inom området global hållbarhet.

Utbildning

Göteborgs universitets utbildningsmål

- Universitetet ska öka och kvalitetssäkra integreringen av hållbar utveckling i utbildningen.

Förvaltningshögskolans utbildningsmål

- ✓ Förvaltningshögskolan ska öka och kvalitetssäkra integreringen av hållbar utveckling i utbildningen.

Förvaltningshögskolans aktivitetsplan 2020

Proprefekt med ansvar för utbildning på grund- och avancerad nivå ska (i samverkan med Miljö- och hållbarhetsgruppen) säkerställa:

- ✓ att användningen av fakultetsanpassade verktygslådor för hållbar utveckling synliggörs och stöds.
 - Aktivitet: Under ett personalmöte presentera och diskutera fakultetsanpassade verktygslådor för hållbar utveckling.
- ✓ att främja kompetensutveckling inom hållbar utveckling för lärarkollegiet och andra relevanta yrkeskategorier.
 - Aktivitet: Under en personalkonferens genomföra inspirationsföreläsning och erfarenhetsutbyte mellan kolleger.
- ✓ att integrera hållbar utveckling i kurser och utbildningsprogram.
 - Aktiviteter: (1) Sammanställa på båda program och kursnivå (för att skapa överblick). (2) Använda sammanställningen vid alla kursplanrevideringar. Uppmärksamma även revideringar av litteraturlistor för att säkerställa att litteraturen på tema hållbarhet inte minskar. (3) Ge uppdrag till kursansvarig för FH1215 Hållbar utveckling i städer och regioner att göra ett förslag på hur kursens innehåll ska fördelas på andra kurser i programmen, kandidat och master.
- ✓ att stärka arbetet med hållbarhetsmärkning av kurser och utbildningsprogram.
 - Aktiviteter: (1) Följa upp och skapa överblick över det arbete. (2) Utifrån det överblickat utforma plan för vidare arbete med hållbarhetsmärkning.
- ✓ att vår egen forskning med inriktning mot globala och lokala hållbarhetsutmaningar i ökad utsträckning uppmärksammas i utbildningen, exempelvis genom en temaföreläsning eller som kurslitteratur.

Miljö- och hållbarhetsgruppen ansvarar för:

- ✓ att Miljö- och hållbarhetsansvarig ska delta och informera om Göteborgs universitets och Förvaltningshögskolans arbete med hållbar utveckling när nya studenter introduceras på programmen.
- ✓ att en kompetensutvecklingsdag på temat Global hållbarhet i utbildningen genomförs under året. Syftet med dagen ska vara att öka kunskapen om hur global hållbarhet kan genomsyra undervisningen på olika kurser inom de olika inriktningarna.

- ✓ att anordna minst en tematisk halvdag per år riktad mot studenter. Detta kan med fördel göras i samband med Alumnseminarier och under Hållbarhetsveckan på hösten. Även vid Förvaltningshögskolans dag bör sådana teman tas upp.
- ✓ att stödja proprefekten i genomförandet av hållbarhetsintegreringen av Förvaltningshögskolans kurser och program, hållbarhetsmärkning, informera om verktyglådor, samt planering och genomförande av kompetensutveckling i hållbarhetsfrågor.

Studentmedverkan

Göteborgs universitets mål för studentmedverkan

- Universitetet ska öka studentmedverkan inom hållbar utveckling vid universitetet och i samhället.

Förvaltningshögskolans vision

- Förvaltningshögskolans ambition är att synliggöra och kommunicera institutionens arbete med global hållbarhet för studenterna. Studenter som vill utveckla sin kompetens inom global hållbarhet ska ges verktyg för detta.

Förvaltningshögskolans mål för studentmedverkan

- ✓ Förvaltningshögskolans målsättning är att inkludera studenterna i institutionens hållbarhetsarbete och i arbetet med integrering av global hållbarhet i utbildningen.

Förvaltningshögskolans aktivitetsplan 2020

Prefekten ska säkerställa:

- ✓ att studentinitiativ inom hållbar utveckling stöds så långt det är rimligt inom verksamhetens mandat och uppdrag.
- ✓ att arbetet med hållbarhetsintegrering ska ske i nära samarbete med studenterna, bland annat genom att en studeranderepresentant erbjuds att ingå i Miljö- och hållbarhetsgruppen.
- ✓ att Förvaltningshögskolans personal uppmuntras att delta vid evenemang på temat miljö och hållbarhet som arrangeras lokalt på olika fakulteter eller på GU centralt.

Förvaltningshögskolan uppmuntrar medarbetare att stödja studentinitiativ inom hållbar utveckling genom:

- ✓ att säkerställa att en introduktionsföreläsning på temat hållbar utveckling på termin ett ges även i fortsättningen.
- ✓ att initiera samarbete med Miljöbron⁷ för att hjälpa studenterna att hitta relevanta uppsatsämnen kring området hållbar utveckling inom offentlig sektor.
- ✓ att uppmuntra studenter att söka praktikplats inom verksamheter som aktivt arbetar med exempelvis miljöinnovationer, hållbar affärsutveckling, miljöledning, klimatrapporering, mänskliga rättigheter och liknande.
- ✓ att uppmuntra studenterna att samarbeta med och bygga vidare på de hållbarhetsgrupper som redan finns vid fakulteten.⁸

⁷ <https://miljobron.se/vast/>

⁸ Se <http://goteborgssa.wixsite.com/navet> och <http://hassgbg.wixsite.com/hass>

Energi, byggnader och lokaler

Göteborgs universitets mål för energi, byggnader och lokaler

- Universitetet ska minska energianvändningen med 10 procent per kvadratmeter till 2020 jämfört med 2015.
- Universitetet ska vid alla nybyggnationer och större ombyggnationer ställa miljökrav motsvarande Miljöklassad byggnad nivå Guld gällande framförallt energiförbrukning.

Förvaltningshögskolans mål för energi, byggnader och lokaler

Prefekten ska verka för:

- ✓ att minska energianvändningen i verksamhetens lokaler.
- ✓ att spara energi genom att uppmuntra medarbetare att släcka ljuset när man lämnar sitt arbetsrum eller andra lokaler.
- ✓ att utreda möjligheten att installera grenkontakter på alla arbetsrum så att inga elektriska apparater är i standby-läge nattetid och på helger.

Inköp och upphandling

Göteborgs universitets mål

- Universitetet ska ställa hållbarhetskrav⁹ vid alla ramavtal och öka kravställningen vid objektsupphandlingar.
- Universitetet ska öka andelen inköp där det ställs hållbarhetskrav, inom prioriterade produktområden.¹⁰

Förvaltningshögskolans inköpsmål

- Förvaltningshögskolans mål är att skapa goda förutsättningar för hållbart beteende i arbetslivet.

Förvaltningshögskolans aktivitetsplan 2020

Ansvariga för avtal och inköp ska verka för:

- ✓ att de produkter och de leverantörer som upphandlas av universitetets professionella upphandlare i möjligaste mån skall användas vid inköp.
- ✓ Om de upphandlade leverantörerna inte lever upp till institutionens krav på miljö- och hållbarhetsområdet ska GU:s miljöchef samt upphandlingsenheten informeras om sådana brister.

⁹ Med hållbarhetskrav avses ekonomiska krav, miljökrav, sociala och etiska krav samt krav på livscykelperspektiv.

¹⁰ Datorer och bildskärmar, mobiltelefoner, utskriftstjänst, drycker, frukt, kontorspapper, kontorsmaterial, mjukpapper, städkemikalier, bilar, profilprodukter och möbler.

- ✓ att om direktupphandling förekommer ska hållbarhetskraven beaktas vid varje enskilt inköp.
- ✓ att i möjligaste mån servera vegetarisk mat vid förtäring på institutionens bekostnad och anlita leverantörer som använder sig av ekologiskt producerade livsmedel.
- ✓ att vid kurser och konferenser ska minst en vegetarisk måltid serveras.
- ✓ att allt kontorsmaterial - (papper, pennor, kuvert), kontorsmöbler, batterier osv som beställs till institutionen ska vara miljömärkt.
- ✓ att all utrustning (kopiator, skrivare, kaffeautomater) ska vara inhyrda av leverantörer som har miljödiplomering.
- ✓ att i normalfallet används kranvatten. Flaskvatten bör endast i särskilt undantagsfall köpas in.
- ✓ att förse alla anställda med termosmuggar för att minska såväl mängden disk som konsumtionen av engångsmuggar.

Kommunikation

Förvaltningshögskolans kommunikationsvision

På institutionens hemsida ska det tydligt framgå att verksamheten genomsyras av de globala hållbarhetsmålen inom såväl forskning och utbildning som samverkan med det omgivande samhället.

Förvaltningshögskolans kommunikationsmål

- att synliggöra information om forskning, utbildning, nätverk och samverkan på institutionens hemsida.

Förvaltningshögskolans aktivitetsplan för kommunikation 2020

Prefekten ska säkerställa:

- ✓ att information om institutionens forskning inom global hållbarhet finns på hemsidan, exempelvis disputationer, konferenser, och publikationer;
- ✓ att det på institutionens webbplats ska finnas information om Förvaltningshögskolans pågående hållbarhetsrelaterade forskningsprojekt samt länkar till Förvaltningshögskolans forskningssamarbeten på området;
- ✓ att kommunikation kring vilken forskning som bedrivs inom hållbarhetsområdet vid institutionen ska spridas i institutionens nätverk och till samarbetspartners.

Miljörisker och kemiska ämnen

Göteborgs universitets mål för miljörisker och kemiska ämnen

- Universitetet ska minimera antalet incidenter som medför negativa konsekvenser för miljön samt verka för att minimera konsekvenserna av incidenter.

Förvaltningshögskolans mål för miljörisker och kemiska ämnen

- ✓ Förvaltningshögskolans prefekt verkar för att rapportering av incidenter, avvikelser och förbättringsförslag inom miljö och hållbar utveckling görs till Miljö- och hållbarhetsansvarig.

Personal och arbetsplats

Förvaltningshögskolans vision som hållbar arbetsplats

Förvaltningshögskolans ska vara ett föredöme när det gäller hållbart beteende i vardagen.

Förvaltningshögskolans arbetsplatsmål

- Förvaltningshögskolan ska vara en hållbar arbetsplats - i social, ekonomisk och ekologisk bemärkelse.

Förvaltningshögskolans aktivitetsplan 2020

- ✓ Nyanställda medarbetare på Förvaltningshögskolan ska informeras om den aktuella miljö- och hållbarhetsplanen och göras delaktiga i institutionens hållbarhetsambition.
- ✓ Förvaltningshögskolans verksamhet ska karaktäriseras av en god ekonomisk hushållning.
- ✓ Förvaltningshögskolans sociala hållbarhet karaktäriseras av:
 - en god balans mellan män och kvinnor bland personalen.
 - en lönesättning som baseras på en likvärdig och rättvis lönesättning.
 - lika karriärmöjligheter oavsett kön, etnicitet eller annan diskrimineringsgrund.
 - lika karriärbefrämjande insatser oavsett kön, etnicitet eller annan diskrimineringsgrund.
 - diskriminering får ej förekomma inom verksamheten. Uppfattad sådan bör snarast tas upp med Förvaltningshögskolans prefekt.
- ✓ Förvaltningshögskolans ekologiska balans förutsätter:
 - goda lokalmässiga förutsättningar att utföra sitt arbete.
 - arbetsplatsens lokaler ska kännetecknas av en hälsosam luft, arbetsmiljö med mera. Uppdagade sådana brister ska de skyndsamt kommuniceras till prefekten.
 - god hantering och sortering av avfall.

- ✓ Hållbarhetsrelaterad information ska ingå som en fast punkt på arbetsplatsträffarna.
- ✓ Folkhälsa och social hållbarhet uppmuntras genom att främja medarbetarna att utnyttja sin friskvårdstimma.
- ✓ De anställda uppmuntras att delta i friskvårdsgruppens aktiviteter.
- ✓ Ovanstående punkter följs upp vid medarbetarsamtal.

Resor och möten

Göteborgs universitets mål för tjänsteresor

- Universitetet ska minska utsläppen av koldioxid från tjänsteresor med 6 procent jämfört med 2019.

Förvaltningshögskolans rese- och mötespolicy

Prefekten säkerställer:

- ✓ att antalet flygresor vid Förvaltningshögskolan minskar.
- ✓ att Förvaltningshögskolans riktmärke är högst två t/r flygresor per anställd och år.
- ✓ att Förvaltningshögskolans personal i genomsnitt gör högst en t/r flygresor per anställd och år.
- ✓ att Förvaltningshögskolan främjar resfria möten och konferenser, även internationellt, bland egen personal samt samarbetspartners.
- ✓ att flygresor under 100 mil endast får beställas efter skriftligt tillstånd från prefekten (gäller ej mellanlandning för direkt flyg vidare).
- ✓ att längre resor med tåg bör bokas i första klass (och vid behov i sovvagn eller med hotellövernattning).
- ✓ att Förvaltningshögskolans inköpsansvarig tillhandahåller Västtrafikkort för korta tjänsteresor.
- ✓ att Förvaltningshögskolans inköpsansvarig tillhandahåller Styr & Ställ-kort för korta tjänsteärenden.

Förvaltningshögskolans personal ska uppmuntras:

- ✓ att minska antalet flygresor.
- ✓ att när anslutningsresor till flygplats kan göras med på klimatvänligare sätt, till exempel anslutning Göteborg – Köpenhamns flygplats, väljs sådan anslutningsresa med tåg.
- ✓ att i samband med att vi tar emot inbjudna gäster alltid köpa biljett till flygbuss alternativt spårvagnsbiljett för att undvika taxiresor.
- ✓ att överväga om möten med deltagare som bor på annan ort kan hållas digitalt.
- ✓ att så långt möjligt välja miljöanpassade tjänsteresor. Underlätta och skapa incitament för personal att miljöanpassa tjänsteresor.
- ✓ att främja miljöanpassat resande bland inresande och utresande studenter och gäster.

Att till exempel välja tåg framför flyg, särskilt på kortare sträckor, kan få betydelsefulla konsekvenser. GU:s övergripande mål är att minska tjänsteresorna med flyg, och ett talande exempel är att en flygning mellan Stockholm och Göteborg motsvarar 40 000 tågresor på samma sträcka.

Figur 1. X2000 döps om till X40 000

Foto: SJ.

Samverkan

Förvaltningshögskolans samverkansvision

Förvaltningshögskolans ambition är att arbeta aktivt med att sprida kunskap om hur det framtida hållbara samhället kan byggas.

Förvaltningshögskolans samverkansmål

- Målsättningen är att kontakter med det omgivande samhället ska genomsyras av hållbar utveckling. Begreppet hållbar utveckling ska både föras ut genom uppdragsutbildningar, kurser och seminarier men vi ska också arbeta för att praktiska erfarenheter från våra samverkanskommuner ska förstärka utbildningen genom att praktiker från det omgivande samhället medverkar i undervisningen.

Förvaltningshögskolans aktivitetsplan 2020

Samverkansansvarig ska säkerställa:

- ✓ att uppdragsutbildningarna i möjligaste mån genomsyras av hållbarhetsperspektivet;
- ✓ att nya kursplaner ska i möjligaste mån innehålla lärandemål som berör det globala hållbarhetsperspektiven;
- ✓ att vår egen forskning med inriktning mot global hållbarhet ska uppmärksammas i uppdragsutbildningarna;
- ✓ att Förvaltningshögskolans dag regelbundet uppmärksammar global hållbarhet utifrån minst ett av de tre perspektiven ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet;
- ✓ att av de seminarier som riktar sig till alumner och samarbetskommuner ska minst ett per år handla om global hållbarhet;
- ✓ att i samband med uppdragsutbildningar inte använda engångsmuggar vid servering av kaffe.

Återanvändning och avfall

Göteborgs universitets mål för återvinning och avfall

- Universitetet ska minska den totala mängden avfall med tio procent till 2020 jämfört med 2015.
- Universitetet ska öka andelen avfall som återanvänds, materialåtervinns eller komposteras med tre procentenheter till 2020 jämfört med 2015.

Förvaltningshögskolans mål för återvinning och avfall

Prefekten ska verka för:

- ✓ att hållbarhetsaspekter beaktas i bygg- och renoveringsprojekt.

Miljö- och hållbarhetsansvarig ska säkerställa:

- ✓ att sopkärlen för återvinning har tillräcklig kapacitet.
- ✓ att vid behov införskaffa ytterligare sopkärl.
- ✓ att den totala mängden avfall minskas.

Referenser

Brorström, Björn och Pålsson, Birgitta (2019). Mycket görs, mycket mer måste göras. Vinnovareport 2019:06.

Göteborgs universitets Årsredovisning 2018.

Handlingsplan för Miljö och hållbar utveckling 2017-2020.

<https://gmv.gu.se>

<http://goteborgssa.wixsite.com/navet>

<http://hassgbg.wixsite.com/hass>

<https://medarbetarportalen.gu.se/miljohandbok/Policy/>

https://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1606/1606791_gu_vision_2016_inlaga_sve_webb.pdf

<https://miljobern.se/vast/>

www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/globala-mal-for-hallbar-utveckling